

การพัฒนาทักษะการรับมือกับการถูกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้วิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ

THE DEVELOPMENT OF BULLYING COPING SKILLS AMONG LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS THROUGH INTERACTIVE VIDEO AND ROLE-PLAYING

เพ็ญพิชชา อุทุมสุกุลรัตน์^{1*} สุธาวลัย หาญจรสุข¹ ชนิดา มิตรานันท์¹

Penpicha Utumsakulrat^{1*} Suthawan Harnkajornsuk¹ Chanida Mitranun¹

¹ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประเทศไทย

¹ Department of Special Education, Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

* Corresponding author e-mail: penpicha.utum@gmail.com

Received: 22/04/2026 | Revised: 06/07/2026 | Accepted: 27/07/2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรับมือกับการถูกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังได้รับการสอนด้วยวิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ ใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest–Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 5 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในห้องเรียนคู่ขนาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ วิดีโอปฏิสัมพันธ์ แบบประเมินการรับมือกับการถูกลั่นแกล้ง และแบบวัดเชิงสถานการณ์การรับมือกับการถูกลั่นแกล้ง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการด้านการรับมือกับการถูกลั่นแกล้งโดยคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 20.20 เป็น 24.00 คิดเป็นร้อยละ 18.81 นักเรียนจำนวน 4 คนมีคะแนนเพิ่มขึ้น และ 1 คนมีคะแนนคงที่ นอกจากนี้ ผลการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนพบว่า นักเรียนสามารถรับมือกับสถานการณ์จำลองได้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่าการสอนด้วยวิดีโอ

ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมทักษะการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้

คำสำคัญ: การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง; วิดีโอปฏิสัมพันธ์; บทบาทสมมติ; นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

Abstract

This study aimed to compare the bullying coping skills of lower secondary school students with special needs before and after receiving instruction through interactive video combined with role-playing. The study employed a quasi-experimental one-group pretest-posttest design. The participants consisted of five students with special needs studying in an inclusive classroom at a school under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. The participants were selected using purposive sampling. The research instruments included lesson plans, interactive video materials, a behavioral observation form, and a situational assessment of bullying coping skills. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean scores, percentages, and content analysis. The findings indicated that, after the intervention, most students demonstrated improvement in their bullying coping skills. The mean score increased from 20.20 to 24.00, representing an 18.81% improvement. Four students showed higher scores, while one student maintained the same score. In addition, behavioral observations conducted during the intervention indicated that students increasingly demonstrated the ability to cope with simulated bullying situations independently. These findings suggest that instruction using interactive video combined with role-playing may help promote bullying coping skills among students with special needs.

Keywords: Bullying Coping Skills; Interactive Videos; Role-Playing; Students With Special needs

บทนำ

จากผลสำรวจ Global School-based Student Health จากทั้งหมด 122 ประเทศทั่วโลกพบว่า พบว่าเยาวชนทั่วโลกที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ร้อยละ 51% หรือประมาณ 150 ล้านคนเคยประสบกับความรุนแรงในโรงเรียน หรือเคยถูกกลั่นแกล้งจากสังคมรอบข้าง และจากการสำรวจในโครงการติดตามสถานการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ของโลก ที่มีสัดส่วนนักเรียนถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนด้วยกันสูงถึงร้อยละ 40 โดยผลกระทบของนักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งมักเครียด ซึมเศร้า มีปัญหาการเข้าสังคมจนโต หากถูกกดดันรุนแรงหรือเรื้อรัง จะนำไปสู่การทำร้ายคนอื่นเพื่อแก้แค้น หรือทำร้ายตนเอง รุนแรงถึงฆ่าตัวตาย (ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7, 2561) การกลั่นแกล้งหมายถึงเหตุการณ์หรือ

ปรากฏการณ์ที่เกิดจากพฤติกรรมก้าวร้าว หรือการทำร้ายโดยเจตนา ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นซ้ำเป็นเวลานาน ระหว่างบุคคลที่มีลักษณะไม่สมดุลของอำนาจ ในบางครั้งพฤติกรรมการกลั่นแกล้งมักเกิดขึ้นโดยไม่มีการยั่วยุที่ชัดเจน เป็นรูปแบบหนึ่งของการล่วงละเมิด (Olweus, 1994, p. 1173) สามารถจำแนกการกลั่นแกล้งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การกลั่นแกล้งด้านร่างกาย (Physical Bullying) เป็นลักษณะของการทำร้ายร่างกาย การกลั่นแกล้งด้านสังคมหรืออารมณ์ (Social or Emotional Bullying) เป็นลักษณะของการใช้กลุ่มเพื่อนหรือสังคมกดดัน และทำให้บุคคลแยกออกจากกลุ่มทำให้เกิดความรู้สึกเจ็บปวด หรือเสียใจจากการกระทำ การกลั่นแกล้งด้านคำพูด (Verbal Bullying) เป็นลักษณะการพูดใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกหรือทำให้เจ็บปวด และการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyber Bullying) เป็นประเภทหนึ่งของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นใหม่และเป็นประเด็นปัญหาสำคัญในสังคมโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ (สกลวรเจริญศรี, 2559, หน้า 15-16) จากการศึกษาของ สุ้ยยณี อาหวัง (2563, บทคัดย่อ) พบว่าผลกระทบจากพฤติกรรมการกลั่นแกล้งของนักเรียนประกอบด้วย 1) ด้านจิตใจ ที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกลดน้อยใจ รู้สึกว่าตนเองด้อยค่ากว่าคนอื่น 2) ด้านสติปัญญา ซึ่งวัดได้จากผลการเรียนที่ต่ำลงโดยเป็นผลมาจากความวิตกกังวล ขาดสมาธิในการเรียน และไม่ยอมไปโรงเรียนเนื่องจากถูกกลั่นแกล้งซ้ำ ๆ 3) ด้านร่างกาย ส่งผลให้ได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย เช่น มีรอยฟกช้ำ รวมถึงมีบาดแผลลึกถึงขั้นมีเลือดตกยางออก และ 4) ด้านสังคมจะส่งผลให้ไม่มีเพื่อนคบและนำไปสู่ความรู้สึกที่ไม่กล้าเข้าสังคม

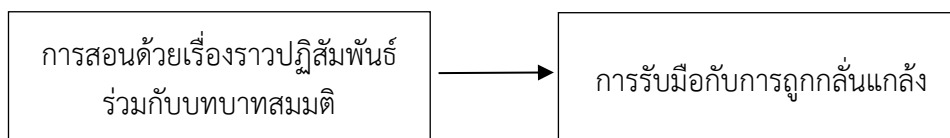
ในห้องเรียนคู่ขนานมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภทเรียนร่วมกัน ซึ่งมีข้อจำกัด หรือข้อบกพร่องที่นำไปสู่การเกิดปัญหาการไม่ได้รับการยอมรับ หรือถูกกลั่นแกล้งได้ เช่น นักเรียนออทิสติกมักมีปัญหาเกี่ยวกับทักษะสังคม รวมทั้งการตอบสนองในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมที่ไม่เหมาะสม (วิฐารณ บุญสิทธิ, 2565, หน้า 45) นักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้มักจะถูกเพื่อนร่วมชั้นมองว่าเป็นคนสมองซ้ำ เป็นตัวประหลาด ขี้เกียจ ไม่เก่ง และมีแนวโน้มที่จะปฏิเสธทำงานกลุ่มร่วมกับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ (พัฏฐ โรจน์มัทนกุล, 2565, หน้า 144) นักเรียนที่มีความความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพมักถูกเพื่อนล้อเลียนเกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะการเดิน หรืออุปกรณ์ช่วยเหลือ ส่งผลให้ตกเป็นเป้าหมายของการกลั่นแกล้ง (Unesco, 2023) และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า นักเรียนที่บกพร่องทางสติปัญญาไม่เข้าใจว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการกลั่นแกล้งแต่คิดว่าเล่นจึงไม่ได้มีการบอกครูประจำชั้นให้ทราบ และปล่อยให้เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นเป็นเวลานาน และรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งไม่เหมาะสม เมื่อโดนเพื่อนในชั้นเรียนแกล้งจะเดินมาหาผู้วิจัย แต่ไม่บอกเล่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หรือจุดประสงค์ของการเดินมาหาผู้วิจัย และจากการสอบถามครูประจำชั้นพบว่านักเรียนมักจะถูกกลั่นแกล้งทางกาย ส่วนใหญ่แล้วปัญหาการกลั่นแกล้งในโรงเรียนเกิดจากผู้ถูกกระทำไม่ได้บอกเล่าเรื่องถูกกลั่นแกล้งให้ผู้ปกครอง หรือครูได้ทราบ จึงทำให้ปัญหาการกลั่นแกล้งไม่ได้รับการแก้ไขอย่างตรงจุด ดังนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะต้องสอนให้นักเรียนไม่เจ็บ หรือเพิกเฉยต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ให้กล้าที่จะบอกเล่าปัญหาของตนเองกับผู้ปกครอง หรือครูในโรงเรียน เพราะการถูกกลั่นแกล้งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนเพื่อหาวิธีการรับมือ และหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน (มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก, 2566, หน้า 27)

การกลั่นแกล้งเป็นปัญหาที่มีผลกระทบอย่างมากทั้งต่อนักเรียนที่ถูกกระทำ ทั้งในโรงเรียน หรือในโลกออนไลน์ การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญในการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกในสังคม จากการศึกษาของการาซี (Álvarez-Guerrero et al., 2023) ได้การป้องกันการกลั่นแกล้งนักเรียนที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษผ่านการประชุมเชิงสนทนา (Dialogic Gatherings, DG) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันที่ เกี่ยวข้องกับความรุนแรงและการป้องกันการรังแก โดยกลุ่มนักเรียน ครู และบุคคลในชุมชน ร่วมกันอภิปราย โดยมีนักเรียนทั่วไป 38 คน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 5 คน อายุ 10-12 ปี งานวิจัยนี้ช่วยให้นักเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ปลอดภัยและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ลดพฤติกรรมรุนแรง และลบความเข้าใจผิด รวมถึงการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในเรื่องของความเป็นเพื่อนและความเป็นอยู่ในโรงเรียน ซึ่งจากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่าวิดีโอปฏิสัมพันธ์เป็นเรื่องราวที่ทำให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมอย่างมากในเรื่องราว โดยที่ผู้เล่นเป็นผู้กำหนดโครงเรื่องของเรื่องราว วิดีโอปฏิสัมพันธ์มีรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม แต่ยังสามารถเพิ่มความน่าสนใจได้มากขึ้น (Thue et al., 2007, p. 43) และจากคู่มือฝึกทักษะทางสังคมสำหรับวัยรุ่นที่มีความผิดปกติของพัฒนาการ และภาวะออทิซึมที่มีอายุประมาณ 13-19 ปี (THE PROGRAM for the Education and Enrichment of Relational Skills : PEERS®) ได้จัดทำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน โดยหนึ่งในหัวข้อที่เกี่ยวข้องคือการรับมือกับการล้อเลียน หรือถูกเพื่อนกลั่นแกล้งในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยบทเรียนเชิงทฤษฎี กฎ และขั้นตอนที่ชัดเจน และมีการแสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจสถานการณ์ในบทเรียน และการรับมืออย่างเหมาะสม (Laugeson, 2020, pp. 10-11) จากที่กล่าวมาข้างต้น จากการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาการใช้วิดีโอหรือบทบาทสมมติในการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาการใช้วิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการใช้วิดีโอปฏิสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมและเป็นแนวทางการปฏิบัติการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษห้องเรียนคู่ขนานในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร่วมกับการสอนโดยบทบาทสมมติเพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงเนื้อหาจากวิดีโอปฏิสัมพันธ์สู่สถานการณ์จริงในห้องเรียน และผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการสอนด้วยวิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่า ก่อนการสอนด้วยวิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง / กลุ่มเป้าหมาย / กรณีศึกษา

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่เรียนอยู่ในห้องเรียนคู่ขนาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 5 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสอบถามการกลั่นแกล้งในห้องเรียนคู่ขนานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สำหรับครู ดังนี้

1) เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีบัตรคนพิการ หรือใบรับรองแพทย์ว่ามีความพิการ ตามพ.ร.บ.ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556

2) ผู้วิจัยพิจารณาจากแบบสอบถามการกลั่นแกล้งในห้องเรียนคู่ขนานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สำหรับครู พบว่า นักเรียนโดนกลั่นแกล้งด้านทางร่างกาย รับมือกับการกลั่นแกล้งไม่เหมาะสม

3) ผู้ปกครองอนุญาตและยินดีให้ความร่วมมือในการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษดังกล่าว มาเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้

2) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนด้วยวิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง จำนวน 3 แผน แผนละ 1 คาบ (45 นาที) รวม 3 คาบ ได้แก่ แผนที่ 1 การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งในห้องเรียนคู่ขนาน แผนที่ 2 การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งที่หน้าเสาธง และแผนที่ 3 การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนห้องเรียนร่วม

2. วิดีโอปฏิสัมพันธ์ เรื่อง การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง

3. แบบประเมินการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง

4. แบบวัดเชิงสถานการณ์การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ คือ เหมาะสม พอใช้ และไม่เหมาะสม ตามลำดับ

นำเครื่องมือนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน ด้านเทคโนโลยีการศึกษา 1 ท่าน และด้านวัดผลทางการศึกษา 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง และแบบวัดเชิงสถานการณ์การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง พร้อมทั้งหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ในรูปแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) ของวิธีโอปฏิสัมพันธ์

4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design มีรูปแบบการทดลอง ดังนี้

O_1 X O_2

O_1 แทน การทดสอบการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งก่อนการสอน

X แทน การสอนด้วยวิธีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ

O_2 แทน การทดสอบการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งหลังการสอน

ขั้นตอนการทดลอง

1. แจ้งให้นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ของการทดลองและดำเนินขั้นตอนการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนพิเศษ จากการสอนด้วยวิธีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ

2. นำแบบวัดเชิงสถานการณ์การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายก่อนการทดลอง ในกรณีที่นักเรียนอ่านไม่คล่องผู้วิจัยจะเป็นผู้อ่านคำถามและตัวเลือกให้นักเรียน

3. ดำเนินการสอนเรื่องการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง จากการสอนด้วยวิธีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ โดยผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเองกับกลุ่มเป้าหมายเป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 45 นาที จัดการเรียนการสอนหลังเลิกเรียน จำนวนทั้งสิ้น 3 แผนการสอน

4. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 3 สัปดาห์แล้ว จึงทำการทดสอบการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลังการทดลอง โดยใช้แบบวัดเชิงสถานการณ์การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งที่สร้างขึ้นซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง และแบบประเมินการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้ง เพื่อให้ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนด้วยวิธีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ คะแนนจากแบบประเมินการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งจะใช้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน หากได้คะแนนน้อยกว่า 2 ต้องทบทวนเนื้อหาผ่านวิธีโอปฏิสัมพันธ์ และบทบาทสมมติ

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาในการบรรยายพฤติกรรมการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนก่อนและหลังการทดลอง

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย คะแนนร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปลี่ยนแปลงของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง เพื่ออธิบายแนวโน้มพัฒนาการของผู้เข้าร่วมวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบประเมินการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่ออธิบายลักษณะการตอบสนอง พัฒนาการ และความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์การถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ SWUEC - 682316 ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

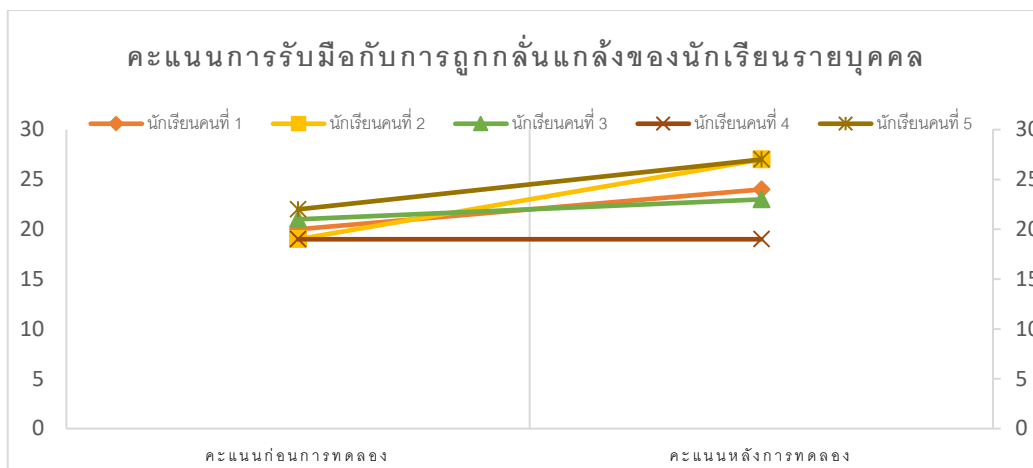
จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยการสอนด้วยวิธีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ พบว่า

1. การรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสวนอนันต์อยู่ในระดับเหมาะสมมากหลังการสอนด้วยวิธีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยจำนวน 3 คน และไม่เป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัยจำนวน 2 คน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งก่อนและหลังการทดลองรายบุคคล

นักเรียน	Pretest (คะแนน)	Posttest (คะแนน)	ค่าเฉลี่ย	การเปลี่ยนแปลง (Δ)	ร้อยละการ เปลี่ยนแปลง	ระดับก่อน	ระดับหลัง
คนที่ 1	20	24	24	+4	+20.00	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม
คนที่ 2	19	27		+8	+42.11	ไม่เหมาะสม	เหมาะสม
คนที่ 3	21	23		+2	+9.52	พอใช้	พอใช้
คนที่ 4	19	19		0	0.00	ไม่เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
คนที่ 5	22	27		+5	+22.73	พอใช้	เหมาะสม

จากตาราง 1 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งหลังการทดลอง โดยมีนักเรียนจำนวน 4 คนที่มีคะแนนเพิ่มขึ้น และ 1 คนที่มีคะแนนคงที่ ค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 20.20 เป็น 24.00 คิดเป็นการเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.81 โดยเฉพาะนักเรียนคนที่ 2 มีการพัฒนาเพิ่มขึ้นมากที่สุด (+8 คะแนน) ขณะที่นักเรียนคนที่ 4 ไม่พบการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ ยังพบว่ามึนักเรียนจำนวน 3 คนที่มีระดับความสามารถพัฒนาไปสู่ระดับเหมาะสมหลังการทดลอง

ภาพประกอบ 2 การเปลี่ยนแปลงคะแนนการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนรายบุคคล ก่อนและหลังการทดลอง

จากภาพประกอบ 2 การเปลี่ยนแปลงคะแนนการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนรายบุคคล ก่อนและหลังการทดลอง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง โดยมีนักเรียนจำนวน 4 คนที่มีพัฒนาการ และ 1 คนที่มีคะแนนคงที่

ตาราง 2 ผลการสังเกตพฤติกรรมการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งระหว่างเรียน จำแนกตามสถานการณ์และ บทบาทสมมติ

สถานการณ์	บทบาทสมมติ	ทำไม่ได้ (0)	ต้องช่วย (1-2)	ทำได้เอง (3)	ค่าเฉลี่ย (0-3)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความสามารถ	แนวโน้มการพัฒนา
ห้องเรียน	ครั้งที่ 1	0	3	2	2.40	0.49	ต้องช่วยบางส่วน	–
ห้องเรียน	ครั้งที่ 2	0	1	4	2.80	0.40	ทำได้เกือบด้วยตนเอง	เพิ่มขึ้น
หน้าเสาธง	ครั้งที่ 1	0	3	2	2.40	0.49	ต้องช่วยบางส่วน	–
หน้าเสาธง	ครั้งที่ 2	0	1	4	2.80	0.40	ทำได้เกือบด้วยตนเอง	เพิ่มขึ้น
เพื่อนร่วมชั้น	ครั้งที่ 1	0	3	2	2.40	0.49	ต้องช่วยบางส่วน	–
เพื่อนร่วมชั้น	ครั้งที่ 2	0	1	4	2.80	0.40	ทำได้เกือบด้วยตนเอง	เพิ่มขึ้น

หมายเหตุ: เกณฑ์การให้คะแนน:

0 = ไม่สามารถรับมือได้

1-2 = รับมือได้โดยต้องได้รับการกระตุ้นเตือน

3 = รับมือได้ด้วยตนเอง

การแปลผลค่าเฉลี่ย:

0.00–1.49 = ไม่สามารถรับมือได้

1.50–2.49 = ต้องได้รับการช่วยเหลือ

2.50–3.00 = รับมือได้ด้วยตนเอง

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งในทุกสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง โดยในบทบาทสมมติครั้งที่ 1 ของทุกสถานการณ์ ได้แก่ ห้องเรียนคู่ขนาน หน้าเสาธง และเพื่อนร่วมชั้น นักเรียนส่วนใหญ่ยังสามารถรับมือกับสถานการณ์ได้โดยไม่ต้องได้รับการช่วยเหลือ (จำนวน 3 คน) และมีนักเรียนบางส่วนที่สามารถรับมือได้ด้วยตนเอง (จำนวน 2 คน) โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 ซึ่งอยู่ในระดับรับมือได้โดยไม่ต้องได้รับการช่วยเหลือ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในบทบาทสมมติครั้งที่ 2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งได้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น (จำนวน 4 คน) และมีเพียง 1 คนที่ยังต้องได้รับการช่วยเหลือ โดยมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 2.80 ซึ่งอยู่ในระดับรับมือได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ แนวโน้มดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างสอดคล้องกันในทุกสถานการณ์ที่ศึกษา

ผลการวิเคราะห์นี้สะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งได้ดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านการนำทักษะไปใช้ได้ด้วยตนเองในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับบริบทจริง โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนที่สามารถรับมือได้ด้วยตนเองจาก 2 คน เป็น 4 คน แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้การสอนด้วยวิดีโอปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบทบาทสมมติ ผลการวิจัยโดยรวมพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการในการรับมือกับสถานการณ์การถูกกลั่นแกล้งหลังการทดลอง ทั้งในด้านคะแนนจากแบบวัดเชิงสถานการณ์และพฤติกรรมที่สังเกตได้ระหว่างการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักเรียนที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ได้ด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้อย่างชัดเจน

5.1 การพัฒนาทักษะผ่านการลงมือปฏิบัติและการให้การช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นตอน

จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนสามารถพัฒนาจากการรับมือโดยไม่ต้องได้รับการช่วยเหลือไปสู่การรับมือได้ด้วยตนเอง ในระยะแรกนักเรียนยังต้องอาศัยการกระตุ้นเตือนทั้งทางวาจาและท่าทาง แต่เมื่อได้รับโอกาสในการฝึกซ้ำในสถานการณ์ที่มีโครงสร้างชัดเจน นักเรียนสามารถลดการพึ่งพาการช่วยเหลือและแสดงพฤติกรรมในการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งได้ด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Learning-by-doing) ร่วมกับการให้การช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นตอน (Scaffolding) โดยผ่านวิดีโอปฏิสัมพันธ์และบทบาทสมมติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้ในเขตพัฒนาใกล้เคียง (Zone of Proximal Development: ZPD) ในบริบทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การออกแบบกิจกรรมที่มีการกำกับและการฝึกปฏิบัติซ้ำอย่างเป็นระบบจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Anggadewi (2017) พบว่า การสอนโดยใช้เทคนิคการช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นตอน (Scaffolding) เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ระดับ

ประถมศึกษา โดยช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างค่อยเป็นค่อยไป พร้อมทั้งเสริมแรงจิตใจและความมั่นใจ เมื่อนักเรียนเข้าใจสิ่งที่ไม่เข้าใจมาก่อน จะเกิดความพึงพอใจในความสำเร็จและมีความสนใจเรียนรู้เนื้อหาที่ซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นครูควรประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนก่อนสอน เพื่อวางแผนการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับระดับความสามารถปัจจุบันของนักเรียน

5.2 การถ่ายโอนการเรียนรู้สู่สถานการณ์ที่หลากหลาย

การเชื่อมโยงการเรียนรู้ถือเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาทักษะของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้มักมีข้อจำกัดในการนำความรู้หรือทักษะไปใช้ในบริบทใหม่ ซึ่งจากผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการอย่างสอดคล้องกันในทุกสถานการณ์ ได้แก่ ห้องเรียนคู่ขนาน หน้าเสาธง และสถานการณ์จากเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการเชื่อมโยง (Generalization) ไปสู่บริบทที่แตกต่างกันได้โดยมีประสิทธิภาพ การที่นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมการรับมือได้อย่างสม่ำเสมอในสถานการณ์ที่ต่างกัน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ส่งผลเพียงในระดับความเข้าใจ แต่สามารถพัฒนาไปสู่การใช้ทักษะในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carruthers et al. (2025) ได้ศึกษาการเชื่อมโยงทักษะการสื่อสารทางสังคมของนักเรียนออทิสติกอายุระหว่าง 2 ถึง 11 ปี โดยการเล่นหนึ่งบริบทที่บ้านเชื่อมโยงไปบริบทอื่น (Generalization) ได้แก่ โรงเรียน และสถานที่ที่ไม่คุ้นเคย เป็นระยะเวลา 12 เดือน โดยเน้นความต่อเนื่องของการส่งเสริมทักษะการสื่อสารผ่านกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน เรียนรู้ในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ ได้แก่ พ่อแม่ คุณครู และนักวิจัย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถเชื่อมโยงทักษะสื่อสารทางสังคมจากบ้านไปโรงเรียน และจากสถานที่ที่ไม่คุ้นเคยได้ดี การศึกษานี้ยังพบว่า อายุ ระดับเชาว์ปัญญา (IQ) หรือพฤติกรรมซ้ำ ๆ ของนักเรียนไม่ส่งผลต่อเชื่อมโยงดังอย่างมีนัยสำคัญ

5.3 บทบาทของวิดีโอปฏิสัมพันธ์และบทบาทสมมติในฐานะกลไกการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ผลจากการวิจัยสามารถอธิบายได้จากลักษณะของการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างวิดีโอปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบหลายมิติ (Multimodal Learning) โดยวิดีโอปฏิสัมพันธ์ช่วยให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์และแนวทางการตอบสนองที่เหมาะสมผ่านภาพและเสียง ขณะที่บทบาทสมมติเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทดลองใช้พฤติกรรมดังกล่าวในสถานการณ์จำลอง ช่วยเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ (Cognitive Understanding) และการปฏิบัติ (Behavioral Enactment) ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการสื่อสาร การแสดงออกอย่างเหมาะสม และการตัดสินใจในสถานการณ์ทางสังคม จากงานวิจัยของ Haerawan et al. (2024) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของวิดีโอปฏิสัมพันธ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ โดยเปรียบเทียบระหว่างวิดีโอปฏิสัมพันธ์กับวิดีโอแบบธรรมดา กับนักเรียนจำนวน 200 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มทดลองใช้วิดีโอปฏิสัมพันธ์ และกลุ่มควบคุมใช้วิดีโอธรรมดา เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ การวัดระดับการมีส่วนร่วม การทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียน รวมถึงแบบสอบถามและกลุ่มสนทนาเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า วิดีโอปฏิสัมพันธ์ทำให้มีความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในแง่จำนวนการโต้ตอบ เวลาใช้งาน และ

คะแนนหลังเรียน ซึ่งส่งผลให้ผลการเรียนดีขึ้นประมาณร้อยละ 25 นอกจากนี้งานวิจัยของ Donohoe (2020) งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติเพื่อรับมือกับการกลั่นแกล้ง และลดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้เห็นว่าคุณครูสามารถนำบทบาทสมมติไปใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นครู ละคร และวัดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการกลั่นแกล้งของนักเรียน รวมถึงความรู้และความเข้าใจเรื่องนี้ของคุณครูและนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า หลังจากใช้เครื่องมือชื่อ Bullying Prevention Pack ที่ประกอบด้วยบทบาทสมมติ กิจกรรมฝึกฝนความเข้าใจเรื่องการกลั่นแกล้ง การติดตามผลผ่านแบบสอบถาม และกลุ่มสนทนากับนักเรียนและครูเป็นเวลา 2 ปี นักเรียนรายงานว่าจำนวนที่ถูกกลั่นแกล้งลดลงถึงร้อยละ 53 และครูรายงานว่าวิธีการนี้ช่วยเปิดโอกาสให้เกิดการพูดคุยและสร้างความตระหนักรู้เรื่องการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งได้ดีขึ้น และงานวิจัยของ Kim (2017) ได้ศึกษาการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความเข้าใจหลายด้านโดยใช้สื่อการสอนดิจิทัลและหลายรูปแบบเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ทางอารมณ์และสังคมในการพัฒนาความเข้าใจทางดาราศาสตร์ของนักเรียน และการบูรณาการระหว่างประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนกับความเข้าใจทางดาราศาสตร์เพื่อการพัฒนาการทำงานของสมองระดับสูงของนักเรียนชาย ลิงคโปร์จำนวน 15 คน อายุระหว่าง 8 ถึง 15 ปี ที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายอันเป็นผลมาจากความบกพร่องทางสติปัญญาโดยการนำแนวทางสหวิทยาการและการสร้างแบบจำลองหลายรูปแบบ (Interdisciplinary Multimodal Modeling) มาใช้กับการเรียนการสอนดาราศาสตร์สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในบริบทนอกระบบโรงเรียน แทนที่การเรียนจากตำราเรียนหรือการบรรยายแบบเดิม แต่ให้นักเรียนได้ใช้ร่างกายผ่านงานศิลปะ และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่ซับซ้อน เช่น การเกิดกลางวันกลางคืน ซึ่งพิสูจน์แล้วว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการก้าวข้ามข้อจำกัดทางร่างกายและส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก

5.4 ความแตกต่างระหว่างบุคคลในการตอบสนองต่อการสอน

แม้ว่านักเรียนส่วนใหญ่จะมีพัฒนาการมากขึ้น แต่ยังพบว่านักเรียนบางรายไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสะท้อนถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Variability) ในการตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ ปัจจัยที่อาจเกี่ยวข้อง ได้แก่ ระดับความบกพร่อง ประสบการณ์เดิม ทักษะพื้นฐานด้านภาษา และสังคม หรือแรงจูงใจในการเรียนรู้ จากงานวิจัยของ Van Herwegen et al. (2026) ได้ประเมินผลกระทบของการให้กระบวนการสอนแบบเจาะจง เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับกลุ่มควบคุม และสำรวจปัจจัยบริบท (เช่น ระยะเวลาการศึกษา, ประเภทของโรงเรียน, กระบวนการสอน) มีผลต่อประสิทธิภาพของการให้กระบวนการสอนอย่างไร งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการตอบสนองที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลต่อการให้กระบวนการสอนทางการศึกษา (Individual Variability In Intervention Response) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากผลสัมฤทธิ์จากกระบวนการสอนที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสูงขึ้นเมื่อมีการปรับการให้กระบวนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของตัวนักเรียนร่วมกับบริบททางการศึกษา ทำให้การเลือกใช้กระบวนการสอนต้องมีความละเอียดอ่อนและเป็นแบบตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่หลากหลายและละเอียด ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่าแม้การจัดการเรียนรู้รูปแบบเดียวกันจะมีประสิทธิภาพโดยรวม แต่ยังคงมีความ

จำเป็นในการปรับรูปแบบหรือเพิ่มการสนับสนุนเฉพาะบุคคล (Individualized Support) เพื่อให้นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

5.5 การพัฒนาจากความรู้สู่พฤติกรรมเชิงหน้าที่

อีกประเด็นที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ได้จำกัดอยู่เพียงระดับความรู้หรือความเข้าใจ แต่เป็นการพัฒนาไปสู่พฤติกรรมการปฏิบัติจริง (Functional Behavior) ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะในด้านทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตงานวิจัยของ Saad (2018) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการฝึกทักษะชีวิตโดยใช้แบบจำลองการตอบสนองต่อฝึกทักษะ (Response to Intervention model) ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงหน้าที่ (Functional Communication Skills) ของนักเรียนออทิสติกจำนวน 10 คน อายุระหว่าง 7 ถึง 9 ปี พบว่าการฝึกทักษะชีวิตของนักเรียนออทิสติกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ($Z = -2.121, p < 0.01$) และเมื่อเปรียบเทียบทักษะก่อนและหลังรับการฝึกโดยใช้แบบจำลองของกลุ่มทดลอง พบว่าหลังการฝึกโดยใช้แบบจำลองสูงขึ้น ($Z = -2.003, p < 0.01$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการฝึกนี้ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารในนักเรียนกลุ่มนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมการรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งได้ด้วยตนเองในสถานการณ์จำลอง แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการนำทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความสำคัญต่อความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไปที่ได้จากงานวิจัย

1. รูปแบบการสอนและสื่อการสอนนี้จึงอาจเหมาะสมกับนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติหรือมีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย
2. การเลือกเนื้อหาของวิดีโอปฏิสัมพันธ์ควรสอดคล้องกับบริบทและประสบการณ์อื่น ๆ ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น
3. จัดทำสื่อการสอนในรูปแบบอื่นเพิ่มเติมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแสดงพฤติกรรมการรับมือกับการกลั่นแกล้งอย่างเหมาะสม เช่น บัตรภาพลำดับขั้นตอน การ์ดสถานการณ์ และเกมการศึกษา เป็นต้น เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เพิ่มโอกาสในการฝึกปฏิบัติซ้ำ และส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรมีการศึกษาระยะยาว เพื่อดูความคงทนความรู้ของนักเรียนว่ายังคงสามารถรับมือกับการถูกกลั่นแกล้งหลังจากสิ้นสุดการวิจัยหรือไม่
2. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้รูปแบบการสอนกับเนื้อหาอื่น เช่น ทักษะสังคม ความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมกรอยู่ร่วมกับผู้อื่น
3. ศึกษาการใช้สื่อดิจิทัลแบบโต้ตอบอื่น ๆ ที่เหมาะสมและตรงกับความสามารถของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2566). *คู่มือกิจกรรม (สำหรับนักเรียน) การป้องกันการรังแกกันในโรงเรียน*.
- วิจิตร บัญสีทิ, จริยา ทะรักษา, นภัทร สิทธาโนมัย, พญ. โรจน์มัทมางคล, วัลลภ อัจสิริยะสงฆ์, ศศิธร จันทรทิณ, สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์, และอัจฉรา เสถียรกิจการชัย. (2565). *จิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่นในเวชปฏิบัติ Child and adolescent psychiatry in clinical practice* (พิมพ์ครั้งที่ 2). พี.เอ.อีฟวิ่ง.
- ศูนย์สุขภาพจิตที่ 7. (2561). *เผยเด็กไทยถูกรังแกในโรงเรียนเป็นอันดับ 2 ของโลก*.
<https://mhc7.dmh.go.th/12/10/2018/6736/>
- สกล วรเจริญศรี. (2559). การข่มเหงรังแก. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ (Encyclopedia of Education)*, 51, 15-16.
- สุธัญญา อาหวัง. (2563). ศึกษาผลกระทบจากพฤติกรรมการเล่นแกล้งของนักเรียนในจังหวัดปัตตานี [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี].
- Álvarez-Guerrero, G., García-Carrión, R., Khalfaoui, A., Santiago-Garabietta, M., & Flecha, R. (2023). Preventing bullying of students with special educational needs through dialogic gatherings: A case study in elementary education. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1-9.
- Anggadewi, B. E. T. (2017). Scaffolding: How it works for students with learning difficulties. *The 2017 International Conference on Research in Education*, 210-218.
<https://www.scribd.com/document/642669437/Scaffolding-How-It-Works-for-Students-with-Learning-Difficulties-pdf>
- Carruthers, S., Charman, T., Leadbitter, K., Ellis, C., Taylor, L., Moore, H., Taylor, C., James, K., Balabanovska, M., & Langhorne, S. (2025). Generalisation of social communication skills by autistic children during play-based assessments across home, school and an unfamiliar research setting. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 55(7), 2203-2216.
- Donohoe, P. (2020). Teachers using role-play to prevent bullying. *International Journal of Bullying Prevention*, 2(4), 264-279.
- Haerawan, H., Cale, W., & Barroso, U. (2024). The effectiveness of interactive videos in increasing student engagement in online learning. *Journal of Computer Science Advancements*, 2(5), 244-258.

- Kim, M. S. (2017). Multimodal modeling activities with special needs students in an informal learning context: Vygotsky revisited. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(6), 2133-2154.
- Laugeson, E. F. (2020). The Program for the Education and Enrichment of Relational Skills (PEERS). In *Social skills across the life span: Theory, assessment, and intervention* (pp. 255-273). Elsevier Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-817752-5.00013-5>
- Olweus, D. (1994). Bullying at school: Basic facts and effects of a school-based intervention program. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 35(7), 1171-1190.
- Saad, M. A. E. (2018). The effectiveness of a life skills training based on the response to intervention model on improving functional communication skills in children with autism. *Psycho-Educational Research Reviews*, 7(3), 56–61.
- Thue, D., Bulitko, V., Spetch, M., & Wasylshen, E. (2007). Interactive storytelling: A player modelling approach. *Proceedings of the AAAI Conference on Artificial Intelligence and Interactive Digital Entertainment*. (หมายเหตุ: เอกสารต้นฉบับขาดข้อมูลเลขหน้าหรือ URL ของเอกสารการประชุมวิชาการ)
- Van Herwegen, J., Masterman, T., Dockrell, J., Marshall, C., Gordon, R., & Thomas, M. S. (2026). Raising educational outcomes for students with special educational needs and disabilities: A systematic review and meta-analysis. *Review of Education*, 14(1), Article e70127.